

Sygn. akt I AGa 1/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Kurdziel (spr.)
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	Marta Sekuła

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 lutego 2023 r. w Krakowie

sprawy ze skargi (...)spółka jawna w K.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o uchylenie wyroku sądu polubownego - wyroku Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. z dnia 19 października 2021 r., sygn. akt SA 82/19W, SA 45/19

oddala skargę;

zasądza od skarżącego (...) spółki jawnej

w K. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania.

Sygn. akt I AGa 1/22

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 13 kwietnia 2023 r.

Pozwem wzajemnym z dnia 5 czerwca 2019 roku złożonym w toku postępowania z powództwa (...) spółka jawna z siedzibą w K. przeciwko (...) z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. o zapłatę, strona pozwana wniosła:

- o ustalenie, że oświadczenia strony powodowej wzajemnej o potrąceniu jej wierzytelności wobec strony pozwanej wzajemnej (...), (...) Spółki jawnej z siedzibą w K. z wierzytelnością (...) wobec (...) z dnia 27 grudnia 2018 roku, dnia 8 stycznia 2019 roku oraz 16 stycznia 2019 roku w wysokości odpowiednio: 703 463,51 zł, 3 601,47 zł oraz 1 239,00 zł były skuteczne, a także

- o zasądzenie od (...) na rzecz (...) kwoty 169 832,98 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu wzajemnego (...) wskazała, że z (...) łączyła ją umowa dealerska nr (...) z dnia 10 marca 2009 roku oraz późniejsze aneksy do umowy. Ponadto w dniu 1 sierpnia 2016 roku strony zawarły dodatkowe porozumienie. Wskazała też, że strony zawarły liczne umowy ustanowienia kaucji. (...) zaprzeczyła jednak, aby - jak to twierdziła w pozwie głównym (...) - 27 grudnia 2018 roku kwota zdeponowanej kaucji wynosiła 738 463,51 zł. Według (...) w rzeczywistości kwota ta wynosiła 703 463,51 zł, ponieważ (...) bezpodstawnie zakwestionowała potrącenie dokonane przez pozwaną w zakresie kwoty 35.000zł.

Strona powodowa wzajemna podniosła nadto, że przyczyną zakończenia współpracy pomiędzy stronami, a w konsekwencji wypowiedzenia umowy, był spadek wyników oraz wskaźników osiąganych przez (...), jak również powzięcie przez (...) informacji na temat możliwych nadużyć, dokonywanych przez pracownika pozwanej wzajemnej E. Ś.. Z tego względu (...) ostatecznie odebrała E. Ś. autoryzację do prowadzenia dalszej sprzedaży. Na skutek zakończenia współpracy, zgodnie z art. 16 ust. 3 umowy strony miały dokonać w terminie 12 miesięcy od ostatniego dnia zdefiniowanego w umowie okresu rozliczeniowego ostatecznego rozliczenia. Wskazała, że rekalkulacji dokonała z powodu udokumentowanych nadużyć na szkodę (...), za które odpowiedzialność ponosiła (...).

W dalszej kolejności (...) wskazała, że złożyła dwa oświadczenia o potrąceniu przysługujących jej wierzytelności względem (...) z wierzytelnościami wobec (...) z tytułu kaucji. Podniosła, że pierwszego potrącenia dokonała oświadczeniem z dnia 21 grudnia 2018 roku. Potrącenie to dotyczyło wierzytelności (...) wobec (...). Pierwotnie wierzytelność ta wynosiła 79 678,84 zł i składały się na nią wierzytelności z tytułu kar umownych za niedostarczenie przez (...) oryginałów umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych w wysokości 35 000,00 zł; zwrotu opłaty początkowej po reklamacji klienta w wysokości 399,00 zł; korekty faktur zakupowych o kwotę 4 075,87 zł; noty odsetkowej na kwotę 2 424,52 zł oraz korekty zmniejszającej faktury prowizyjnej z tytułu rekalkulacji o kwotę 37 779,45 zł. Z kolei wierzytelności (...) łącznie wynosiły 4 245,59 zł. Na kwotę tą składały się należności z tytułu: odsetek od kaucji oprocentowanej w wysokości 1 584,20 zł; korekty faktury zakupowej w związku z zwrotem telefonu - kwota 324,39 zł; korekty zwiększającej fakturę prowizyjną z tytułu rekalkulacji - kwota 2 337,00 zł. Różnica między wzajemnymi wierzytelnościami wyniosła 75 433,25 zł. Po dokonaniu potrącenia wierzytelność z tytułu kaucji wynosiła 703 463,51 zł.

Następnie (...) do potrącenia przedstawiła swoją wierzytelność w łącznej wysokości 878 136,96 zł. Po dokonaniu potrącenia wierzytelność (...) została całkowicie umorzona wskutek kolejnego potrącenia dokonanego przez pozwaną oświadczeniem z dnia 27 grudnia 2018 roku. Według (...) na skutek powyższego pozostała jej wierzytelność względem (...) w wysokości 174 673,45 zł. Następnie wskazała, że w dniu 8 stycznia 2019 roku dokonała potrącenia swojej wierzytelności z wierzytelnością (...) w wysokości 3 601,47 zł, co skutkowało redukcją wierzytelności (...) wobec (...) do kwoty 171 071,98 zł, a w dniu 16 stycznia 2019 roku dokonała potrącenia swojej wierzytelności z wierzytelnością (...) wysokości 1 239,00 zł (potrącenie nr (...)), w wyniku czego wierzytelność (...) wobec (...) zredukowała się do kwoty 169 832,98 zł.

Jak podstawę prawną odpowiedzialności (...) wobec (...) strona powodowa powołała przepis art. 471 k.c. , 474 k.c., 473 k.c.

Strona powodowa wzajemna wskazała, że zgodnie z postanowieniem zawartym w art. 22 ust. 1 umowy "wszelkie spory między stronami wynikające z powodu zastosowania, interpretacji lub realizacji niniejszej umowy oraz wystawionych na jej podstawie zamówień, powinny być rozwiązywane bez zbędnej zwłoki - w drodze negocjacji i konsultacji między stronami" oraz z ust. 2, „w przypadku niepowodzenia negocjacji i konsultacji, strony poddają zaistniały spór pod rozstrzygnięcie Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W., na zasadach określonych w Regulaminie tego Sądu (...)". Z tego względu, według (...), zasadne było poddanie sporu w tym zakresie roszczeń objętych pozwem wzajemnym pod rozstrzygnięcie Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W., ponieważ roszczenia wynikają te bezpośrednio z umowy, zaś ocena ich zasadności wymaga wyłącznie zbadania umowy.

W odpowiedzi na pozew wzajemny (...) wniosła o oddalenie powództwa wzajemnego w całości oraz zasądzenie od strony powodowej wzajemnej na swoją rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew (...) wskazała, że (...) była uprawniona do dokonania rekalkulacji najpóźniej do dnia 30 listopada 2018 roku, ponieważ umowa została wypowiedziana przez (...) w dniu 30 listopada 2017 roku, zaznaczając, że strona powodowa wzajemna nie kwestionowała, iż wypowiedzenie odniosło skutek w dniu 30 listopada 2017 roku. Zaprzeczyła twierdzeniom (...), jakoby ta po 30 listopada 2018 roku była uprawniona do dokonania rozliczenia na zasadach rekalkulacji, zgodnie z pkt. 1.1 ppkt. 4.1. zał. 10 do umowy. Wskazała, że takie postanowienie uprawniało (...) do jednostronnego ukształtowania wysokości wypłacanej należności w przypadku stwierdzenia nadużycia wynikającego z niedochowania należytej staranności przy zawieraniu umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych. Zdaniem (...) strony ustaliły 12 miesięczny okres rozliczenia, konieczny dla obszernej weryfikacji ze strony (...), a w związku z tym termin na dokonanie rekalkulacji upłynął 30 listopada 2018 roku i tym samym kaucja stała się wymagalna 31 grudnia 2018 roku.

(...) zakwestionowała również oświadczenia o potrąceniu złożone przez (...). Według (...), (...) chcąc skorzystać z zarzutu potrącenia szkody i kar umownych, w pierwszej kolejności powinna była wykazać ich zasadność oraz wysokość. W jej ocenie z dokumentu, który przedstawiła (...), nie da się wywieść, co stanowi wierzytelność (...) wobec (...), ponieważ dokument ten odnosi się do bliżej niezdefiniowanych obciążeń strony pozwanej wzajemnej. Ponadto strona pozwana wzajemna podkreśliła, że (...) nie wykazała istnienia dochodzonej przez nią wierzytelności. Według (...), (...) nie może dochodzić odszkodowania z powodu rzekomo przestępczych działań byłego kontrahenta strony pozwanej wzajemnej. (...) wskazał, że nie posiada wiedzy o aktualnie toczących się postępowaniach karnych wobec swojego byłego kontrahenta - E. Ś.. Zaznaczył też, że takich postępowaniach (...) zapewne występuje jako oskarżyciel posiłkowy, wobec czego uznać można, że złożyła odpowiednie wnioski o naprawienie szkody. (...) podkreśliła, że w chwili gdy (...) składała oświadczenia o potrąceniu, czy też pozew wzajemny, to nie miała sprecyzowanej w znaczeniu prawnym i faktycznym wierzytelności wynikającej z działań E. Ś..

Według (...) złożone przez (...) oświadczenia o potrąceniu z dnia 21 grudnia 2018 roku, 27 grudnia 2018 roku oraz oświadczenie o potrąceniu wzajemnych wierzytelności z dnia 2 stycznia 2019 roku były bezskuteczne, ponieważ zostały sporządzone i podpisane przez osoby nie posiadające uprawnień do reprezentowania i składania oświadczeń w imieniu (...). Również z przedłożonego zestawienia nie wynikało co stanowi przedmiot potrącenia.

Strona pozwana wzajemna wyraziła stanowisko, zgodnie z którym (...) nie posiada interesu prawnego w ustaleniu skuteczności dokonanego potrącenia. Powództwo z art. 189 k.p.c. jest dopuszczalne, gdy uprawnionemu nie przysługuje inny sposób dochodzenia własnej należności. Zdaniem (...), skoro (...) stoi na stanowisku, iż należy się jej kwota w łącznej wysokości 878 136,96 złotych, to powinna ją dochodzić w postępowaniu o zapłatę, czego w znacznej części nie uczyniła. Według (...) zarówno Sąd Arbitrażowy, jak i sąd powszechny będzie mógł ustalić zasadność dokonanego potrącenia.

Zdaniem (...), (...) nie posiada legitymacji biernej do występowania w niniejszej sprawie, ponieważ zgodnie z art. 17 pkt, 4 umowy przeniosła swoje wierzytelności z umowy na Bank (...) S.A. Tym samym, według (...), (...) nie posiada jakichkolwiek wierzytelności, których mogłaby dochodzić względem strony pozwanej wzajemnej.

(...) ustosunkowała się także do wskazywanej przez powoda wzajemnego podstawy prawnej tj. art. 471 k.c. i art. 473§1 k.c.

Wyrokiem z dnia 19 października 2021 roku Sąd Polubowny – Zespół Orzekający Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej wydanym w sprawie z powództwa wzajemnego P\$ spółki z o.o. z siedzibą w W. przeciwko (...), (...) spółce jawnej z siedzibą w K., odrzucił powództwo w zakresie żądania ustalenia skuteczności oświadczeń o potrąceniu powódki wzajemnej (pkt 1), zasądził od pozwanej wzajemnej (...)(...) (...) spółki jawnej na rzecz powódki wzajemnej kwotę 47 709,52 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty (pkt 2), zasądził na rzecz powódki wzajemnej od pozwanej wzajemnej

(...), (...) spółki jawnej zwrot kosztów postępowania arbitrażowego: poniesionej opłaty arbitrażowej 59 414 złotych, opłaty rejestracyjnej 2 000 złotych oraz 3 000 złotych tytułem kosztów zastępstwa prawnego (pkt 3), a w pozostałej części powództwo wzajemne oddalił (pkt 4).

Sąd Arbitrażowy zważył, co następuje.

Stan faktyczny niniejszej sprawy Zespół Orzekający ustalił na podstawie zgłoszonych przez strony dowodów z dokumentów, przesłuchania świadków, zeznań stron, a także opinii biegłego złożonej przez powódkę wzajemną. Ustalenia faktyczne ze źródeł dowodowych osobowych Zespół Orzekający wziął pod uwagę tylko w takim zakresie w jakim były one wewnętrznie spójne oraz niespreczne z niekwestionowanymi dowodami z dokumentów.

W ocenie Sądu Arbitrażowego nie zasługiwało na uwzględnienie żądanie (...) o ustalenie, że złożone przez nią wobec (...) oświadczenia o potrąceniu z dnia 27 grudnia 2018 roku, z dnia 8 stycznia 2019 roku, a także z dnia 16 stycznia 2019 roku były skuteczne. Powództwo (...) w tak określonej części zasługiwało na odrzucenie, ponieważ brak było właściwości Sądu Arbitrażowego do rozstrzygania o zasadności tak sformułowanego żądania. Ocena skuteczności potrąceń dokonanych przez (...) wymaga wcześniejszej oceny zasadności roszczeń (...) z tytułu zwrotu kaucji udzielonej Operatorowi. W umowach oraz porozumieniach dotyczących kaucji strony zawarły klauzule, zgodnie z którymi określiły, że sądem właściwym do sporów mogących wynikać z tych umów lub porozumień jest sąd powszechny właściwy dla siedziby spółki (...). Zespół Orzekający w postanowieniu z dnia 20 listopada 2019 roku ustalił, że ocena zasadności roszczenia głównego (...) o zwrot kaucji mieści się w kognicji sądu powszechnego, co niejako automatycznie implikuje konstatację, że dla oceny skuteczności potrąceń roszczeń (...) z roszczeniami (...) właściwy jest sąd powszechny. Dlatego też na podstawie na podstawie art. 1180 § 1 k.p.c. w zw. z § 3 ust. 1 pkt 1) Regulaminu Arbitrażowego Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej Zespół Orzekający uznał się za niewłaściwy do rozpoznania żądania o ustalenie skuteczności oświadczeń (...).

Powództwo (...) zasługiwało w ocenie Sądu Arbitrażowego na częściowe uwzględnienie w zakresie, w którym strona powodowa wzajemna domagała się zasądzenia od strony pozwanej wzajemnej na swoją rzecz kwoty 169 832,98 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty.

Nie zasługiwały w ocenie Sądu Arbitrażowego na uwzględnienie twierdzenia (...), wedle których stosowny termin przedawnienia roszczeń strony powodowej wzajemnej oceniać należałoby tylko przez pryzmat okoliczności, iż (...) sprzedawała (...) aparaty telefoniczne, które następnie sprzedawane były przez (...) klientom (...), albowiem czynności te stanowiły tylko środek realizacji obowiązków strony pozwanej wzajemnej względem (...) wynikających z umowy dealerskiej. Świadczy o tym fakt, że (...) bezpośrednio ze sprzedaży telefonów P\$ nie czerpała jakichkolwiek zysków. Wynagrodzenie Dealera za sprzedaż telefonów ustalane było w ramach czynników składających się należnej Operatorowi prowizji za zawarcie umowy. Dealer nie pobierał zatem wynagrodzenia za sam fakt sprzedaży telefonu, lecz zawarcie umowy abonamentu, w ramach której klient nabył też aparat telefoniczny. Również sam proces rozliczeń prowadzonych między Operatorem a (...) w przedmiocie sprzedanych przez nią telefonów wskazuje na fakt, że sprzedaż aparatów stanowiła jedynie pośrednictwo Dealera w wykonaniu zawartej z klientem w imieniu (...) umowy abonamentu. Idąc dalej Sąd Arbitrażowy wskazał, że podstawy analizowanych roszczeń odszkodowawczych (...) nie stanowią nieprawidłowości przy samej sprzedaży telefonów przez (...), lecz preparowanych przez doradczynię E. Ś. umów abonamentu, na podstawie których następnie wyludzone były aparaty. Podstawą roszczeń strony powodowej wzajemnej było więc naruszenie umowy przez (...) poprzez nieprawidłowe wykonywanie jego obowiązków w zakresie rzetelnego zawierania umów z klientami w imieniu (...). Wobec tego dla oceny przedawnienia roszczeń odszkodowawczych (...), w ocenie Sądu Arbitrażowego przyjąć należało zawarte w art. 118 i n. k.c. terminy ogólne, które znajdują zastosowanie dla roszczeń wynikających z umowy o dystrybucję towaru. Z tego powodu Zespół Orzekający nie podzielił argumentacji strony pozwanej wzajemnej, wedle której zawarta między stronami umowa dealerska w rzeczywistości stanowiła umowę sprzedaży tylko z tego względu, że w ramach rozmaitych obowiązków Dealera znalazły się również czynności przypominające umowę sprzedaży.

W ocenie Zespołu Orzekającego (...) wykazała w sposób dostateczny, że poniosła szkodę na skutek licznych nieprawidłowości stwierdzonych w działalności E. Ś. współpracownicy (...). Sąd Arbitrażowy nie podzielił stanowiska strony pozwanej wzajemnej, jakoby (...) nie wykazała straty doznanej na skutek nadużyć E. Ś.. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że doradczyni w toku wykonywania swych obowiązków dopuszczała się licznych nieprawidłowości, co najmniej pomagając w procedurze polegającym na preparowaniu fikcyjnych umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych, na podstawie których dokonywano wyłudzeń sprzętu telekomunikacyjnego o znacznej wartości. O fakcie tym świadczą zarówno przedstawione przez stronę powodową wzajemną liczne reklamacje klientów (...), jak i dokumenty z postępowań karnych dotyczących E. Ś.. W toku niniejszego postępowania (...) nie zakwestionowała otwarcie faktu, że do rzeczonych nadużyć dochodziło. Sąd Arbitrażowy zważył, że zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 k.c. na powódce wzajemnej spoczywał ciężar wykazania przesłanek odpowiedzialności kontraktowej, co niewątpliwie w sprawie nastąpiło.

Sąd ten nie dał wiary twierdzeniom strony pozwanej wzajemnej, wedle których (...) nie informowała (...) o nadużyciach doradczyni. Z treści zaprezentowanej przez (...) korespondencji mailowej na temat działalności doradczyni niewątpliwie wynika, że pracownicy (...) byli świadomi możliwych nieprawidłowości związanych z działalnością E. Ś.. Również z treści zeznań złożonych w prokuraturze przez pracowników i wspólników (...) wynika, że otrzymywał on informacje o możliwości wprowadzania do systemu (...) przez swą doradczynię fikcyjnych umów. Na podstawie zeznań wspólnika (...) Zespół Orzekający przyjął, że strona pozwana wzajemna miała też świadomość, iż działania E. Ś. mogły narazić ją na odpowiedzialność odszkodowawczą wobec (...). Jednocześnie bez znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy pozostawały podnoszone przez stronę pozwaną wzajemną okoliczności związane z przyczynami wypowiedzenia umowy przez (...), albowiem zgodnie z umową (...) uprawniona była do jej wypowiedzenia bez wskazywania konkretnej przyczyny.

Wysokość szkody poniesionej przez (...) w wyniku nadużyć doradczyni Sąd Arbitrażowy ustalił na podstawie opinii biegłego, posiadającego wiedzę specjalistyczną z zakresu rachunkowości i systemów (...)/ (...).

Autorzy ekspertyzy swą analizę oparli na podstawie odnotowywania przez (...) aktualnego statusu kont klientów E. Ś. w systemie (...), prawidłowości naliczenia przez (...) odsetek należnych od (...) za nieterminową zapłatę należności, prawidłowości naliczenia kwot obciążających (...) z tytułu rekalkulacji za sprzęt telekomunikacyjny, akcesoria lub inne produkty (...), a także za faktoring wierzytelności z tytułu sprzedaży ratalnej (...). Przedmiotem Ekspertyzy była również kwestia nadawania pracownikom i punktom sprzedaży (...) indywidualnego nr (...). W toku analizy autorzy Ekspertyzy na podstawie danych znajdujących się w systemach (...) prześledzili historię zdarzeń dotyczących poszczególnych umów zawieranych z klientami oraz ich rozliczenia.

Na podstawie wniosków wypracowanych w ekspertyzie Zespół Orzekający przyjął, że na skutek nadużyć E. Ś. (...) wykazała, iż poniosła szkodę w wysokości 751 173,03 zł.

Zdaniem Zespołu Orzekającego wykazane przez (...) oraz potwierdzone w ekspertyzie nieprawidłowości związane z działalnością współpracownicy (...) E. Ś. jednoznacznie świadczą o tym, że strona pozwana wzajemna nie wykonywała umowy w sposób prawidłowy.

Dla rozstrzygnięcia o odpowiedzialności odszkodowawczej (...) w ocenie Sądu Arbitrażowego istotna była treść art. 14 ust. 2 umowy, zgodnie z którym strony określiły, że „Dealer odpowiada za działania lub zaniechania Pracowników Dealera, Partnerów Dealera, pracowników Partnerów Dealera lub Doradców Biznesowych jak za własne działania lub zaniechania, w szczególności Dealer zobowiązany jest do naprawienia szkody jaką poniósł Operator na skutek działań lub zaniechań Pracowników Dealera, Partnerów Dealera, pracowników Partnerów Dealera lub Doradców Biznesowych w związku ze sprzedażą przez Dealera Produktów lub Usług lub realizacji Obsługi Posprzedażnej”.

Wobec treści przywołanego postanowienia umownego, a także normy wyrażonej w art. 474 k.c., (...) jako dłużnik odpowiadał - na zasadzie ryzyka jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania swojego doradcy, a także ponosił ryzyko jego wyboru. Wobec tego strona pozwana wzajemna ponosiła ryzyko prawidłowego wykonania

zobowiązania przez osoby, które do tego celu wybrała. W związku z tym nie mogły służyć za usprawiedliwienie podnoszone przez stronę pozwaną wzajemną okoliczności w postaci braku możliwości kontroli E. Ś. i sprawowania nad nią nadzoru ze strony (...). Niezależnie od tego, że (...) regularnie przekazywała (...) zastrzeżenia dotyczące działalności jej doradczynie, to skoro (...) przyjęła na siebie ryzyko płynące z działalności jej doradców - co wynika z umowy, jak i prawa - to powinna zapewnić we własnym zakresie wydatne środki kontroli prawidłowości czynności wykonywanych przez osoby, którym powierza wykonanie ciężącego na niej zobowiązania.

Sąd Arbitrażowy nie zgodził się z twierdzeniami (...), iż (...) tolerując poczynania E. Ś. przyczyniła się do szkody we własnym majątku. Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd ten uznał jedynie, że przez pewien czas działania te (...) tolerował tylko ze względu na zapewnienia (...) o wiarygodności E. Ś.. Zapewnienia te kierowane były zaś w reakcji na zastrzeżenia wyrażane przez (...) w tym zakresie. Stąd też przyczynienie się (...) do powstania szkody wyrządzonej przez E. Ś. ewentualnie polegać mogłoby na bezzasadnym uleganiu przez (...) zapewnieniom pracowników (...) o braku nieprawidłowości związanych z działalnością jej doradczynie, co skutkowało pozostawieniem jej numeru (...) aktywnym jeszcze przez jakiś czas. Biorąc jednak pod uwagę wcześniejszy dobry przebieg współpracy stron, nie sposób w tego rodzaju spolegliwości wykazywanej przez (...) doszukać się jakichkolwiek przejawów przyczynienia się jej do szkody, albowiem pozostawała ona w zaufaniu do (...).

Strona powodowa wzajemna domagała się tytułem odszkodowania od (...) 169 832,98 zł, przy czym założyła, że jest to część należnej jej rekompensaty za szkodę w łącznej wysokości 878 136,96 zł. Wskazała, że oświadczeniem z dnia 27 grudnia 2018 roku wierzytelność tą w kwocie 878 136,96 zł potrąciła z wierzytelnością (...) z tytułu kaucji, której wysokość na dzień potrącenia wynosiła 703 463,51 zł.

Niezależnie od oceny skuteczności potrącenia dokonanego przez (...) Sąd Arbitrażowy uznał, że zgodnie z twierdzeniami strony powodowej wzajemnej zaspokoila ona swoje roszczenie wobec (...) w części wynoszącej 703 463,51 zł. Natomiast dochodzona przez (...) kwota 169 832,98 zł stanowiła różnicę między wskazaną przez (...) wartością całej szkody w wysokości 878 136,96 zł, a dokonany przez (...) potrąceniem na kwotę 703 463,51 zł.

Wobec potwierdzenia przez biegłego i przyjęcia przez Zespół Orzekający, że wysokość udokumentowanej przez (...) szkody wynosi 751 173,03 zł, Zespół Orzekający uznał, że kwota należna (...) tytułem dochodzonego przez nią odszkodowania w niniejszym postępowaniu wynosi 47 709,52 zł.

Odnośnie kosztów postępowania Zespół Orzekający uznał, że stronie powodowej wzajemnej należy się zwrot trzeciej części poniesionych kosztów postępowania arbitrażowego, tj. opłaty arbitrażowej i opłaty rejestracyjnej, a także kosztów zastępstwa procesowego. Te ostatnie Zespół Orzekający ustalił na podstawie § 51 Regulaminu Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej. Zgodnie z treścią powołanego postanowienia Regulaminu, rozstrzygając o kosztach zastępstwa prawnego, Zespół Orzekający uwzględnił wynagrodzenie pełnomocnika w rozsądnej wysokości, biorąc zwłaszcza pod uwagę wynik postępowania, charakter sprawy oraz inne istotne okoliczności. Uwzględniając te okoliczności Zespół Orzekający uznał, że kwotą odpowiednią z tego tytułu jest kwota 3 000 złotych.

Skargę o uchylenie powyższego wyroku sądu polubownego w zakresie punktu 2 i 3 wniosła w dniu 29 grudnia 2021 roku (...), (...) spółka jawna z siedzibą w K..

Strona skarżąca podniosła w stosunku do zaskarżonego wyroku następujące podstawy jego uchylenia:

art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. – uchylenie wyroku sądu polubownego ze względu na brak zachowania podstawowych zasad postępowania przed tym sądem, które można wyartykułować z Regulaminu Arbitrażowego Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. obowiązującego od dnia 1 stycznia 2015 roku, a wynikających z:

§ 6 ust. 2 Regulaminu, które to uchylenie polegało na wydaniu wyroku przez SAKIG na innej podstawie prawnej niż ta wskazana przez stronę pozwaną, co naruszyło zasadę dyspozycyjności i równouprawnienia stron,

§ 6 ust. 4 Regulaminu, które to uchybienie polegało na braku uwzględnienia przez SAKIG postanowień łączących strony w zakresie ostatecznego terminu na rozliczenie wzajemnych zobowiązań i przyjęcie odmiennego terminu na dochodzenie roszczeń wynikających z umowy,

§ 33 ust. 6 zd. 2 Regulaminu, które to uchybienie polegało na nie dokonaniu oceny zaniechania przedstawienia przez pozwanego w postępowaniu przed SAKIG oświadczeń i dokumentów żądanych przez skarżącego w odpowiedzi na pozew wzajemny w pkt. 8 lit. a-c, a z ostrożności procesowej;

§ 48 ust. 1 Regulaminu, które to uchybienie polegało na tym, że SAKIG uwzględnił nieznaczną część roszczenia pozwanego, natomiast obciążył skarżącego w całości kosztami postępowania;

art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. - uchylenie wyroku sądu polubownego ze względu na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego w Rzeczypospolitej Polskiej, a w szczególności:

zasad wszechstronnego rozpoznania sprawy, w tym zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także jego oceny,

rażącego naruszenia prawa materialnego, a to art. 353¹ k.c., w zw. z art. 118 k.c., w zw. z art. 554 k.c.; art. 362, co skutkowało brakiem rozpoznania istoty sprawy w zakresie ustalenia istnienia wierzytelności pozwanego tak co do zasady, jak i wysokości.

W oparciu o ww. podstawy strona skarżąca wniosła o uchylenie w zaskarżonej części wyroku sądu polubownego oraz zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu.

W odpowiedzi na skargę (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o oddalenie skargi i zasądzenie od strony skarżącej na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Skarga jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, brak podstaw do przyjęcia, iż wyrok Sądu Polubownego przy Krajowej Izbie Gospodarczej z dnia 19 października 2021r. jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego RP (art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c.).

Istota tzw. klauzuli porządku publicznego polega na merytorycznej ocenie przez sąd powszechny orzeczenia sądu polubownego w kontekście naruszenia podstawowych zasad kształtujących porządek prawny; zasad o fundamentalnym znaczeniu w systemie prawa. Oprócz ww. norm, które są głównie normami konstytucyjnymi, zakresem tego przepisu objęte są również naczelnne normy poszczególnych dziedzin prawa materialnego, jak i procesowego, wśród których znajduje się w szczególności: prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny sąd; obowiązek naprawienia szkody przez stronę umowy, która nie wykonała lub nienależycie wykonała zobowiązanie, jeżeli zachodzi normalny związek przyczynowy między jej zachowaniem a szkodą; zasada wolności gospodarczej i swobody umów; zasada autonomii woli stron oraz równości podmiotów.

Podkreślić należy, że oceniając zaistnienia podstawy określonej w art.1206§2 pkt 2 k.p.c., sąd powszechny nie dokonuje badania prawidłowości postępowania przed sądem, który wydał zaskarżone orzeczenie, ani prawidłowości jego rozstrzygnięcia pod kątem zgodności z przepisami prawa materialnego. Istniejąca autonomia sądów polubownych ogranicza możliwości kontrolne sądu powszechnego, czego świadomość muszą mieć strony decydujące się na poddanie rozstrzygania sporu sądowi polubownemu. Nie oznacza to, że a priori strony te zgadzają się na każdy rodzaj uchybień sądu polubownego, mających charakter uchybień procesowych albo materialnych. W kontekście

tego przepisu sąd powszechny bada jedynie orzeczenie sądu polubownego pod kątem naruszenia (pośrednio lub bezpośrednio) pryncypialnych norm ustrojowych, politycznych oraz społeczno-gospodarczych.

Klauzula porządku publicznego była przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Zasadnym jest wskazanie, że klauzuli tej nie narusza błędne zastosowanie przepisów o przedawnieniu, nawet gdy nastąpiło to na podstawie błędnej wykładni (wyrok Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., II CSK 557/13, LEX nr 1491130). Istotnie bowiem Sąd Najwyższy wskazał również, że oczywista niezgodność wyroku sądu polubownego ze stanem faktycznym może naruszać tę klauzulę (wyrok Sądu Najwyższego z 26 września 2003 r., IV CK 17/02, LEX nr 278683), jednak w niniejszej sprawie sąd takich naruszeń się nie dopatrył.

W związku z przywołanym powyżej wyrokiem Sądu Najwyższego na uwzględnienie nie zasługiwał zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego, w zakresie przyjęcia, iż w sprawie zastosowanie będą miały ogólne terminy określone w art. 118 k.c., w tym termin trzyletni, a nie – jak to wskazywał skarżący – dwuletni termin wynikający z przepisów dotyczących umowy sprzedaży (art. 554 k.c.). Sąd arbitrażowy w sposób szczegółowy wskazał przyczyny, dla których uznał, że podstawą ustalenia terminu przedawnienia nie była w istocie umowa sprzedaży, podkreślając, że (...) nie czerpała zysków ze sprzedaży telefonów, a jej wynagrodzenie ustalane było w ramach prowizji za zawarcie umowy. W uzasadnieniu wyroku opisany został proces rozliczeń prowadzonych między Operatorem a (...) oraz podstawy faktyczne roszczeń odszkodowawczych Operatora oparte na naruszeniach umowy przez Dealera poprzez nieprawidłowe wykonywanie obowiązków w zakresie zawierania umów z klientami w imieniu (...). Zaprezentowane stanowisko prawne dotyczące terminu przedawnienia nie może być uznane za naruszające podstawowe zasady porządku prawnego w zakresie prawa materialnego. Podkreślić należy także, że sąd polubowny szczegółowo wyjaśnił przyczyny, z powodu których brak podstaw do przyjęcia przyczynienia się przez (...) do powstania szkody i nie może być w tym zakresie mowy o rażącym naruszeniu art. 362 k.c.

Ponadto, co wynika zarówno z analizy akt, jak i uzasadnienia wyroku, w toku postępowania sąd polubowny przeanalizował cały materiał dowodowy, a nadto dopuścił dowód z opinii biegłego sporządzonej w toku tego postępowania. Opierając się na przedmiotowej opinii sąd ustalił wysokość odszkodowania należnego (...) sp. z o.o. z siedzibą w K.. Mając to na uwadze całkowicie niezasadnym są twierdzenia skarżącego, iż sąd polubowny naruszył zasadę wszechstronnego rozpoznania sprawy, jako podstawową zasadę postępowania sądowego poprzez niezbadanie całości materiału dowodowego i niewzięcie pod uwagę, iż (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. nie wykazała roszczenia zarówno co do zasady, jak i wysokości. Zaznaczyć należy, że sąd polubowny przeprowadził dowód z opinii biegłego w zakresie analizy ekonomicznej, a rozstrzygnięcie o wysokości żądania opierało się w przeważającej większości na tej ekspertyzie.

W zakresie oceny, czy zachodzi podstawa uchylenia wyroku sądu polubownego określona w art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. w pierwszej kolejności wskazać należy, że skarga, o której mowa w art. 1205 k.p.c. i nast., nie ma służyć podważeniu przebiegu i wyników postępowania przed sądem polubownym, ale ma uniemożliwić utrzymanie w mocy jedynie takiego wyroku sądu polubownego, który uchybia elementarnym wymaganiom formalnym rozpoznawania sporów. Tylko w sytuacji, gdyby sąd państwowy uznał, że postępowanie dowodowe nie zostało w ogóle przeprowadzone lub zostało przeprowadzone niekompletnie albo w oczywisty sposób przeprowadzono je wadliwie, uchybiając regułom logicznego rozumowania, wiązania ze sobą faktów w łańcuchu przyczynowo-skutkowym, wybiórczego dopuszczenia dowodów w sprawie, przeprowadzenia dowodów tylko jednej strony, z niezasadnym pominięciem dowodów wnioskowanych przez stronę przeciwną itp., można byłoby uznać, iż nie zostały zachowane wymagania, o których mowa w art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w toku rozpoznawania niniejszej sprawy nie doszło do uchybień, o których mowa powyżej, a w szczególności naruszeń zapisów Regulaminu arbitrażowego, na które w skardze powoływał się skarżący, tj. § 6 ust. 2 i 4, § 33 ust. 6 zd. 2 oraz § 48 ust. 1.

Zgodnie z § 6 ust. 2 Regulaminu, „wyrok nie może być oparty na innej podstawie prawnej niż powołana przez którąkolwiek ze stron, jeżeli Zespół Orzekający nie uprzedził o tym strony i nie uniemożliwił im wypowiedzenia się w

zakresie tej podstawy prawnej”. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że istotą tego przepisu jest zapobiegnięcie sytuacji, w której strona dopiero w momencie ogłoszenia wyroku i przytoczenia podstaw wyrokowania dowiaduje się o podstawie prawnej rozstrzygnięcia. Zapis ten ma na celu niedopuszczenie do sytuacji zaskoczenia strony postępowania podstawą, na której oparto orzeczenie, co mogłoby doprowadzić do naruszenia zasady dyspozycyjności, równouprawnienia stron, jak i szeroko rozumianego prawa do obrony.

Analiza akt postępowania prowadzi do wniosku, że w niniejszej sprawie opisana sytuacja nie miała miejsca. Strona powodowa wzajemna – (...) spółka z o.o. z siedzibą w K. wnosząc w 2019 roku powództwo wzajemne upatrywała podstawy swojego roszczenia w art. 471 k.c. (k.130) i z tego przepisu wywodziła odpowiedzialność strony pozwanej wzajemnej. W replice na odpowiedź na pozew wzajemny z dnia 4 czerwca 2020 roku, (...) spółka z o.o. z siedzibą w K. wskazała co prawda, że opiera swoje roszczenie przede wszystkim na zapisach łączącej strony umowy, jednak zaznaczyła równocześnie, że podstawa ta „ (...) nie wyłącza w żadnym razie możliwości oparcia roszczenia (...) także na dodatkowej podstawie prawnej z Kodeksu Cywilnego, tj. na art. 471 KC” (k.158). Ma rację strona skarżąca, że na posiedzeniu sądu polubownego w dniu 29 lipca 2021 roku pełnomocnik (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. wskazywał, że dochodzi roszczeń z umowy, a nie roszczeń odszkodowawczych z art. 415 czy 471 k.c. Nie można jednak stracić z pola widzenia, że w piśmie procesowym zawierającym podsumowanie stanowiska w sprawie z dnia 15 września 2021 roku (a wskazywane przez skarżącego posiedzenie miało miejsce w lipcu 2021 roku) (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. wprost powoływała się na przepis art. 471 k.c. jako ewentualną podstawę swojego roszczenia (k.169).

Zauważyć należy również, że we wszystkich pismach procesowych, strona pozwana wzajemna (...) sp. j. z siedzibą w K. ustosunkowywała się do przedmiotowej podstawy roszczenia. Miało to miejsce zarówno w odpowiedzi na pozew wzajemny (k.177v.), gdzie wskazano, że „powódka wzajemna podała podstawę prawną roszczenia o zapłatę, wskazując na art. 471 kc (...)”; piśmie procesowym z dnia 28 lipca 2021 roku (k.180v.) „w przypadku uznania, że wierzytelność powódki wzajemnej ma swoje źródło w niewykonaniu lub nienależytem wykonaniu zobowiązania (art. 471 kc) (...)”; jak również w piśmie procesowym z dnia 15 września 2021 roku, w którym strona pozwana wzajemna z najdalej posuniętej ostrożności odniosła się do kwalifikacji roszczenia strony powodowej wzajemnej jako wynikającego z deliktu lub z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (k.1074 akt sądu polubownego).

Z treści uzasadnienia wyroku sądu polubownego wynika, że podstawę prawną orzeczenia stanowiły przepisy kodeksu cywilnego regulujące odpowiedzialność odszkodowawczą określone w art. 471 k.c. i nast.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie mógł odnieść skutku podnoszony przez skarżącego zarzut odnoszący się do wydania wyroku przez sąd polubowny na innej podstawie prawnej niż ta wskazana przez stronę powodową wzajemną. Jak wynika z przedstawionej analizy, wyrok oparto o podstawę, którą strona powodowa wzajemna wskazywała przez cały tok postępowania przed sądem polubownym, do której to podstawy strona pozwana wzajemna szczegółowo ustosunkowywała się w składanych pismach, mając tym samym z pewnością świadomość oparcia, chociażby ewentualnego, roszczenia o przepisy art. 471 i nast. k.c. Nie może zasługiwać na uznanie argumentacja skarżącego opierająca się na tym, że pełnomocnik strony powodowej wzajemnej na posiedzeniu w dniu 29 lipca 2021 roku wskazał kategorycznie umowę jako podstawę swoich żądań, skoro w pismach z września 2021 roku zarówno strona powodowa wzajemna jak i strona pozwana wzajemna odnosiły się do podstawy z art. 471 k.c.

W zakresie naruszenia § 6 ust. 4 Regulaminu, zgodnie z którym „w każdym przypadku Zespół Orzekający bierze pod uwagę postanowienia umowy łączącej strony oraz ustalone zwyczaje mające zastosowanie do danego stosunku prawnego” wskazać jeszcze raz należy, że podstawą orzekania przez sąd polubowny były przepisy o odpowiedzialności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Sąd arbitrażowy przyjmując taką podstawę swojego rozstrzygnięcia ocenił, że w kontekście odpowiedzialności odszkodowawczej istotna była treść art. 14 ust. 2 umowy, w której przewidziano odpowiedzialność dealera za działania lub zaniechania jego pracowników, a nie postanowienia dotyczące kwestii rozliczeń i ich skutków. Postanowienia te miałyby istotne znaczenie, gdyby podstawą orzekania sąd ten uczynił zapisy umowy, a nie przepisy dotyczące niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań określone w Kodeksie cywilnym. Ocena przez sąd polubowny i wybór podstawy roszczenia zdeterminował to, które postanowienia zawarte w łączącej strony umowie były relewantne z punktu widzenia rozstrzygnięcia. Skoro bowiem

podstawą orzekania były przepisy Kodeksu cywilnego odnoszące się do niewykonania zobowiązań to całkowicie niezrozumiałym byłoby odwoływanie się przez sąd polubowny do postanowień umownych w tym zakresie.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia § 33 ust. 6 zd. 2 Regulaminu wskazać należy, że zgodnie z tym zapisem „(...) Zespół Orzekający ocenia na tej podstawie również, jakie znaczenie nadać odmowie przedstawienia przez stronę dowodu lub przeszkodom stawianym przez nią w jego przeprowadzeniu”.

Strona pozwana wzajemna podniosła w skardze brak wywiedzenia przez sąd polubowny skutków prawnych z zaniechania przedłożenia przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. oświadczeń w przedmiocie posiadanego przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. ubezpieczenia od strat finansowych, wskazania nazwy i adresu podmiotu udzielającego takie ubezpieczenia, a także wskazania, czy strona powodowa wzajemna uzyskała chociażby częściowe pokrycie szkód od ubezpieczalni.

Powyższy zarzut okazał się również niezasadny. W piśmie procesowym z dnia 4 czerwca 2020 roku stanowiącym replikę na odpowiedź na pozew wzajemny, (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. wskazała, że „(...) przeczy, aby umowa ubezpieczenia, o której mowa we wniosku Pozwanej była kiedykolwiek zawarta oraz aby wierzytelności (...) względem(...), przedstawione do potrącenia, należne z tytułu rekalkulacji, były objęte ubezpieczeniem od strat finansowych, a (...) uzyskało pokrycie szkód w tym zakresie”. Wbrew stanowisku skarżącego, na posiedzeniu w dniu 21 października 2020 roku pełnomocnik strony powodowej wzajemnej wskazał, że umowa ubezpieczenia, którą posiadała (...) sp. z o.o. nie obejmowała swoim zakresem szkód, za które odszkodowanie mogłaby na podstawie tej umowy uzyskać strona powodowa wzajemna. Nadto doprecyzował, że żadne takie świadczenia nie zostały uzyskane. Co więcej, na posiedzeniu, które odbyło się 25 listopada 2020 roku świadek A. R. wskazała, że strona powodowa wzajemna nie posiada ubezpieczenia co do fraudów.

Wobec powyższego brak jest podstaw do twierdzenia, że strona powodowa wzajemna nie złożyła oświadczenia, o treści której domagała się strona pozwana wzajemna. W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższe jednoznacznie wskazuje, że (...) sp. z o.o. wskazała, iż nie posiadała we wskazanym powyżej zakresie umowy ubezpieczenia, w związku tym oczywiście niemożliwym było wskazanie nazwy, adresu i ewentualnej kwoty uzyskanego odszkodowania od firmy ubezpieczeniowej. Okoliczność braku zawarcia takiej umowy została bowiem wyraźnie wyrażona w piśmie z dnia 4 czerwca 2020 roku, a nadto potwierdzona w stanowisku pełnomocnika strony powodowej wzajemnej na posiedzeniu w dniu 21 października 2020 roku oraz stwierdzona na podstawie osobowego środka dowodowego, któremu sąd polubowny przyznał walor wiarygodności. Stąd całkowicie niezasadnym był zarzut naruszenia przez sąd polubowny § 33 ust. 6 zd. 2 Regulaminu.

Za niezasadny uznać należy wreszcie zarzutu naruszenia § 48 ust. 1 Regulaminu, zgodnie z którym na żądanie strony Zespół Orzekający rozstrzyga o kosztach postępowania arbitrażowego w orzeczeniu kończącym postępowanie, uwzględniając wynik postępowania oraz inne istotne okoliczności. Jak wynika z treści pkt 3 zaskarżonego wyroku, na rzecz powódki wzajemnej zasądzona została od pozwanej wzajemnej kwota 59.414 zł tytułem opłaty arbitrażowej, kwota 2000zł tytułem opłaty rejestracyjnej oraz kwota 3000zł tytułem zastępstwa procesowego. Wskazać należy, iż ww. kwoty nie wyczerpują całości kosztów poniesionych przez (...) sp. z o.o., co świadczy o uwzględnieniu przez sąd polubowny częściowego oddalenia powództwa wzajemnego i realizacji zapisu zawartego w §48 ust. 1 Regulaminu.

/...../

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny oddalił skargę na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. 1207 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. w zw. z art. 1207§2 k.p.c., zasądzając od skarżącego na rzecz (...) sp. z o.o. kwotę 2 400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, obliczoną na podstawie § 8 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 t.j.).